

tillade mig at henlede Opmærksomheden paa, at der foruden nogle mindre Trykfeil, som let ville rettes, har indsneget sig en Trykfeil i Betænkningen Sp. 627, idet der i det andet Afsnit paa denne Spalte i Linie 3 fra neden staaer: „nemlig“ istedetfor „mulig“. Forinden Andre have udtalt sig, finder jeg saaledes ikke ved dette Afsnit Anledning til at høre mig videre.

**Formanden:** Jeg skal foranledige, at den nævnte Trykfeil bliver rettet.

**Lehmann:** Der er et Punkt, som jeg ikke har fundet Anledning til at bringe paa Bane i Udvalget, hvorefter jeg dog ønsker at udtale et Par Ord; det er nemlig angaaende Lovudkastets § 8. Det vil sees, at Udvalget i strengeste Forstand har indskrænket sig til at faae fjernet fra Udkastet nogle enkelte Punkter, som formeenlig ikke henhørte til Værnepligtsloven, men til Armeorganisationen, og hvorved man vilde komme ind paa et Gebeet, der ikke henhører under Rigsdagens lovlige Competence, og som vi mindst af Alle skulle give os til at betænde. Forøvrigt har Udvalget i Henseende til hele Sagens Realitet ladet det beroe ved den Behandling, Sagen har fundet i Folkethinget, hvor den har været Gjenstand for Behandling i to paa hinanden følgende Sessioner, og hvis Indstillinger i alt Væsentligt ere tiltraadte af Regjeringen. Landstinget er derved kommet i en noget anden Stilling, end dersom det først havde behandlet Sagen. Hvis dette havde været Tilfældet, troer jeg, at Thinget vilde have henledt Opmærksomheden paa, om det ikke er naturligt og u hensigtsmæssigt at opretholde den isolerede Stilling, hvori Bornholm med Hensyn til Værnepligten er blevet stillet. Jeg troer, at den Bornholmske Vilts i militair Henseende ikke er af stor Betydning, hvorefter jeg imidlertid maa udtale mig med megen Beskedenhed, men det tør være afgjort, at det har en skadelig Indflydelse i politisk Henseende og tjener til endmere at isolere denne isolerede Ø fra Rigets øvrige Forhold. Dette er mig aldeles indlysende. Dersom jeg skulde driste mig til at udtale en Mening om Sagen, er det den, at jeg troer, at Værnepligten uden videre bør

udstrækkes til Bornholm. Bornholmerne kunde med Hensyn til Forstærkningen stilles lige med Rigets øvrige Kjøbstæder, saaledes at de i de almindelige borgerlige Chor affjente denne Deel af Værnepligten; med Hensyn til Reserven kunde der mulig finde den Modification Sted, at det kun var saa længe de stod i Linien, at de benyttedes efter den almindelige Anvendelse, men at de affjente de 4 Aar i Reserven i locale Chor. Smidlertid troer jeg, at det vilde være overordentlig ønskeligt, at Bornholmerne gjenemgik den nationale Skole med den øvrige Deel af Landets Indvaanere, og at de bidroge deres til Forsvaret af det Hele, da dette vistnok kun sjældent vilde blive forsvaret paa selve Bornholm. Herved maa jeg gjøre den samme Bemærkning, som ved Loven om den overordnede Communalbestyrelse, at det aabenbart er Regjeringen, som det først og fremmest paaligger at sørge for at fasthæde Enhed i og at tilvejebringe den eensattede Gjennemførelse af Lovene, og det er væsentligt, hvor der er Spørgsmaal om locale Forhold, for de enkelte Rigsdagsmænd at optænde activt, navnlig naar de først faae med Sagen at gjøre, efterat den næsten er afgjort. Jeg har ikke villet undlade, med Hensyn til de Forhandlinger, der have fundet Sted i andetsteds, at udtale den Overbetsning, som hos mig er gammel, da jeg allerede i Stænderne har haft Vellykke til at befatte mig med disse Spørgsmaal.

**Mossin:** Jeg har ved et tidligere Vellykke udtalt mig for det Ønskelige i, at Bornholm faaer fælles Lovgivning med det øvrige Danmark, men i dette Tilfælde kan jeg ikke være enig med den sidstnævnte Tale. Bornholm har gjentagne Gange udtalt, hvad jeg med Vished veed er Tilfældet, at det sætter særdeles Priis paa at have en særegen Bæstning. At denne Bæstning ikke svarer til Idealet, er utvivlsomt, men det kan heller ikke være Tvivl underkastet, at den ved Forbedringer kan komme til at pre bedre til Hensigten. Saa Meget der vil, at skal der iværksættes Forandringer, hved der være foretaget flere Forarbejder, som jeg troer, at det vilde være nødvendigt at der ogsaa var hørt en Stemme fra Landet. Da den sidste Tale ikke har